

Evaluation of students' satisfaction with new educational program of restorative dentistry department of Tehran university of medical sciences in 2019-2020

Sara Valizadeh¹, Samaneh Rezaei Dehnamaki², Hamid Reza Khodayar³, Ahmad Reza Shamshiri⁴, Mohammad Reza Khami⁵, Zohreh Moradi^{1,*}

1- Associate Professor, Department of Restorative Dentistry, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2- Assistant Professor, Department of Restorative Dentistry, School of Dentistry, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

3- Dentist, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

4- Epidemiologist, Department of Oral Health and Social Dentistry, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

5- Professor, Department of Oral Health and Social Dentistry, School of Dentistry, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Article Info

Article type:
Original Article

Article History:
Received: 28 Apr 2021
Accepted: 5 Feb 2022
Published: 12 Feb 2022

Corresponding Author:
Zohreh Moradi

Department of Restorative Dentistry,
School of Dentistry, Tehran
University of Medical Sciences,
Tehran, Iran

(Email: zohrehmoradi2003@yahoo.com)

Abstract

Background and Aims: Due to the review of general dental courses, it was necessary to assess the students' satisfaction with this curriculum. The aim of this study was the assessment level of students' satisfaction with the new educational curriculum of the Ministry of Health at the department of restorative dentistry of Tehran university of medical sciences in 2019-2020.

Materials and Methods: In this descriptive cross-sectional trial, 72 sixth year dental students of Tehran University who passed the restorative dentistry courses based on the new curriculum were studied. A questionnaire was developed and for validity content assessment, it was presented to 5 professors and then revised. For reliability approval of the questionnaire, test-retest approach was used. The questionnaire was given to the 30 students of the main pilot group in one session and two-week later and agreement percentage and Kappa index were calculated. After conducting the "test" process and re-testing, the "questions" were statistically analyzed using STATA software.

Results: The most level of satisfaction regarding to practicality of subjects was found for fundamental of restorative dentistry including principles of amalgam class I cavity preparations and restorations on the dentin (81.94% and 76.39% acceptable respectively) and the principles of amalgam class II cavity restorations on the dentin (72.22%). The least satisfaction levels were observed in the first and second theoretical restorative courses including tooth-colored restorations (47.22%), onlays and inlays (47.22%) and tooth-colored class II cavity preparations and restorations (48.61%). The amount (P-value or error of the first type) was reported in all questions > 0.001.

Conclusion: Despite the limitation of this study, final-year dental students' satisfaction of theoretical restorative dentistry courses was medium, while it was high for the fundamental and practical restorative courses of 2017 educational curriculum.

Keywords: Satisfaction, Restorative dentistry, Educational curriculum

Journal of Dental Medicine-Tehran University of Medical Sciences 2022;34:24

Cite this article as: Valizadeh S, Rezaei Dehnamaki S, Khodayar HR, Shamshiri AR, Khami MR, Moradi Z. Evaluation of students' satisfaction with new educational program of restorative dentistry department of Tehran university of medical sciences in 2019-2020. J Dent Med-TUMS. 2022;34:24.

رضایتمندی دانشجویان از برنامه آموزشی بخش ترمیمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران طبق کوریکولوم آموزشی جدید وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸

سارا ولی زاده^۱، سمانه رضایی دهنمکی^۲، حمید رضا خداپار^۳، احمد رضا شمشیری^۴، محمد رضا خامی^۵، زهره مرادی^{۱*}

- ۱- دانشیار گروه آموزشی دندانپزشکی ترمیمی و زیبایی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
 ۲- استادیار گروه آموزشی دندانپزشکی ترمیمی و زیبایی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران
 ۳- دندانپزشک، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
 ۴- اپیدمیولوژیست، گروه آموزشی سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
 ۵- استاد گروه آموزشی سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

زمینه و هدف: به دلیل بازنگری برنامه آموزشی دوره عمومی دندانپزشکی، بررسی رضایتمندی دانشجویان نسبت به این کوریکوم ضرورت داشت. هدف از تحقیق حاضر تعیین میزان رضایتمندی دانشجویان از کوریکولوم آموزشی جدید وزارت بهداشت و درمان در بخش ترمیمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال‌های ۹۹-۱۳۹۸ بود.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی- مقطعی، ۷۲ دانشجوی دندانپزشکی سال ششم دانشگاه تهران که واحدهای ترمیمی را طبق کوریکولوم جدید گذرانده بودند، بررسی شدند. پرسشنامه‌ای طراحی و برای تأیید اعتبار، در اختیار ۵ استاد قرار گرفته و تغییراتی در آن انجام شد. برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آزمون- بازآزمون استفاده شد. پرسشنامه به ۳۰ نفر از افراد گروه اصلی در یک جلسه و دو هفته بعد داده شد و درصد توافق و شاخص کاپا محاسبه شد. بعد از انجام فرآیند آزمون و باز آزمون، سوالات با نرم افزار STATA مورد آنالیز آماری قرار گرفتند. برای محاسبه توافق، درصد توافق وزن داده شده و آماره کاپای وزن داده شده محاسبه و گزارش گردید.

وصول: ۱۴۰۰/۰۲/۰۸

اصلاح نهایی: ۱۴۰۰/۱۱/۱۶

تأیید چاپ: ۱۴۰۰/۱۱/۲۳

یافته‌ها: بیشترین رضایتمندی از کاربردی بودن مبحث اصول تراش و ترمیم حفرات کلاس I آمالگام (به ترتیب، ۸۱/۹۴٪ و ۷۶/۳۹٪) و اصول ترمیم حفرات کلاس II آمالگام روی دنتیک (۷۲/۲۲٪) در درس مبانی ترمیمی دیده شد. کمترین رضایتمندی هم درباره واحدهای نظری ۱ و ۲ شامل گزینه‌های کاربردی بودن مبحث ترمیم‌های هم رنگ دندان (۴۷/۲۲٪)، کاربرد اینله و آنله (۴۷/۲۲٪) و اصول تهیه و ترمیم حفرات کلاس II هم رنگ دندان (۴۸/۶۱٪) دیده شد. میزان P-value (یا خطای نوع اول) در تمامی سوالات $< 0/001$ گزارش گردید.

نویسنده مسؤول:

زهره مرادی

گروه آموزشی دندانپزشکی ترمیمی و زیبایی،
 دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران،
 تهران، ایران

(Email: zohrehmoradi2003@yahoo.com)

نتیجه گیری: با توجه به محدودیت‌های مطالعه حاضر، رضایتمندی دانشجویان سال آخر دندانپزشکی دانشگاه تهران از واحدهای نظری دندانپزشکی ترمیمی در کوریکولوم سال ۱۳۹۶ متوسط و از مبانی واحدهای عملی آن زیاد بود.

کلید واژه‌ها: رضایتمندی، دندانپزشکی ترمیمی، کوریکولوم آموزشی

مجله دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران

دوره ۳۴، مقاله ۲۴، ۱۴۰۰

مقدمه

با توجه به اهمیت علم دندانپزشکی و تأثیر آن بر جامعه و سلامتی افراد، توجه به بهبود و ارتقاء سطح آموزش به منظور تربیت نیروهای توانمند و ماهر بسیار اهمیت دارد. آموزش عالی ایران در دو دهه گذشته با چالش‌ها و مسائل متعددی مواجه شده است. گسترش کمی نظام آموزش عالی بدون توجه به ظرفیت‌های موجود و توان بافت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه، کاهش کیفیت آموزش عالی را به دنبال داشته است. چنین چالش‌هایی لزوم مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی را در نظام آموزش عالی مورد تأکید قرار داده و نظام دانشگاهی را وادار به بازاندیشی در ساختار، رسالت، اهداف، کارکردها و فرآیندهای خود کرده است. از آنجا که دانشگاه‌ها مهم‌ترین نهادهایی هستند که جوامع جهت رشد و توسعه به آن‌ها نیاز دارند، شفافیت، پاسخگویی و بهبود کیفیت آن‌ها الزامی است (۱). همچنین در رشته‌های علوم پزشکی و دندانپزشکی، آموزش بالینی مهم‌ترین و حساس‌ترین جلوه آموزش است که در آن دانش نظری به مهارت‌های ذهنی، روانی و حرکتی متنوعی که جهت مراقبت از بیمار ضروری هستند، تبدیل می‌شود. بنابراین، از آن جا که آموزش یکی از وظایف اساسی و مهم دانشگاه و اعضای هیئت علمی است، ارزشیابی و ارتقای آن باید با جدیت انجام شود (۲،۳). در واقع ارزشیابی (Assessment) از جنبه‌های مهم فرآیند فعالیت‌های آموزشی است که می‌تواند آموزش را از یک حالت ایستا به مسیری پویا هدایت کند (۴).

از سوی دیگر، دانشجویان نیز جزء ارکان اصلی دانشگاه‌ها بوده و نیروی جوان، کارآمد و هوشمند جامعه هستند، لذا رضایتمندی آنان در دوران تحصیل در دانشگاه نقش مهمی در ارتقای دانش و فعالیت‌های آینده آنان و شرایط بهداشتی، درمان و آینده کشور دارد (۵). در واقع مهم‌ترین عامل موفقیت دانشجویان در دوران تحصیل بعد از توانایی، انگیزه و کیفیت آموزشی بوده و دانشجویان دارای رضایتمندی بالا طی دوره‌های آموزشی، فعالیت و تکالیف بیشتری را انجام داده و در نتیجه، سطح موفقیت آن‌ها نیز افزایش یافته و در نهایت، این موضوع سبب اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی آن‌ها می‌گردد. با توجه به حساسیت شغلی بسیار بالای گروه‌های پزشکی به دلیل ارتباط مستقیم با جان و سلامت جامعه، اهمیت توانمند سازی و احساس رضایت در آن‌ها دو چندان بوده و هر عاملی که منجر به افزایش توانمندی و در نهایت

رضایت آن‌ها شود، اهمیت ویژه‌ای دارد (۶).

یکی از بخش‌های مهم رشته دندانپزشکی، دندانپزشکی ترمیمی و زیبایی (Restorative Dentistry) است. نام دیگر آن هم دندانپزشکی محافظه کارانه (Conservative Dentistry) است که به بازسازی ساختمان از دست رفته دندان پرداخته و در نهایت منجر به اعاده عملکرد، تکلم و زیبایی دندان می‌گردد. از سویی دیگر، گسترش و شیوع پوسیدگی در گروه‌های سنی مختلف، بالا بودن شاخص DMFT (مجموع دندان‌های پوسیده، از دست رفته و پر شده)، تغییرات رژیم غذایی و تمایل به مصرف مواد غذایی پوسیدگی‌زا در کشورمان اهمیت دندانپزشکی ترمیمی را دو چندان کرده است (۷،۸).

در کوریکولوم آموزشی، واحدهای درسی دندانپزشکی ترمیمی به طور اختصاصی شامل مبانی دندانپزشکی ترمیمی، دندانپزشکی عملی ۱، ۲ و ۳ و نیز دندانپزشکی ترمیمی نظری ۱ و ۲ بوده و هدف از ارائه این واحدهای آموزش مجموعه‌ای از دروس نظری و عملی به دانشجویان است، طوری که قادر به تشخیص درجات مختلف پوسیدگی و درمان آن‌ها باشند. به طور کلی در رشته‌های بالینی، دغدغه‌های آموزش تنها در کسب دانش افراد خلاصه نشده و کسب مهارت‌های ضروری و چگونگی استفاده از آن‌ها نیز مهم است (۹). از طرفی برنامه آموزشی دوره عمومی دندانپزشکی به دلایل مختلفی همانند ظهور علوم جدید، علایق شخصی اعضای جدید هیئت علمی، تغییرات دموگرافیک، پیشرفت در علوم بیولوژیک و تغییرات بنیادین در سیستم ارائه خدمات سلامت نیاز به بازنگری منظم دارد، بنابراین بررسی نظرات دانشجویان دندانپزشکی در این باره می‌تواند مسئولان را در بازنگری برنامه آموزشی یاری کند. در همین راستا، انجمن آموزش دندانپزشکی آمریکا سالیانه از دانشجویان سال آخر در رابطه با محتوا و مقدار برنامه‌ی آموزشی نظرخواهی کرده و این اطلاعات را در اختیار دانشگاه‌ها قرار می‌دهد (۱۰،۱۱). در بررسی‌های اینچینی می‌توان به فعالیت‌هایی در این زمینه اشاره کرد. به عنوان مثال Tabari و همکاران (۱۱) (۲۰۱۶) برنامه‌های آموزشی بخش‌های کودکان، ارتودنسی و ترمیمی دانشکده دندانپزشکی بابل را از دیدگاه دانشجویان و طبق الگوی CIPP (زمینه یا محتوا، درون داد، فرآیند و برون داد) بررسی کردند. بر اساس این مطالعه طبق دیدگاه دانشجویان، گروه‌های کودکان، ارتودنسی و ترمیمی دانشکده دندانپزشکی بابل در دستیابی به اهداف آموزشی مورد نظر خود موفق بوده‌اند.

در شرایط مطالعه همه ۶۲ نفر با خطای نوع اول برابر ۵٪، میزان خطای برآورد ۶۲٪ تخمین زده شد. علاوه بر این تعداد، ۱۰ نفر دیگر به آن‌ها افزوده شده (۱ نفر از ورودی ۱۳۹۴ و ۹ نفر هم از ورودی‌های سال‌های دیگر بودند که کوریکولوم جدید را گذرانده بودند) و کل نمونه‌های مورد بررسی به ۷۲ نفر افزایش یافت. فرمول برآورد یک میانگین:

$$N=(z^2(1-\alpha/2).SD^2)/D^2$$

روش نمونه‌گیری در تحقیق حاضر به صورت غیر تصادفی و آسان انجام شد. بعد از کسب اجازه از کمیته اخلاق پزشکی (IR.TUMS.DENTISTRY.REC. 1398. 167) واجدین شرایط شرکت در مطالعه از میان دانشجویان سال ششم دندانپزشکی که واحدهای ترمیمی را طبق کوریکولوم آموزشی جدید گذرانده بودند، همگی انتخاب و بررسی شدند.

پس از تهیه لیست سؤالات و تأیید روایی و پایایی آن، پرسشنامه‌ای درباره میزان رضایتمندی دانشجویان سال آخر از برنامه آموزشی گروه ترمیمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران بر طبق کوریکولوم آموزشی جدید وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ طراحی گردید. ابزار جمع آوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌های پژوهشگر ساخته‌ای بود که با استفاده از منابع معتبر علمی و نیز با استفاده از پیشنهادات صاحب نظران آموزش ترمیمی در کوریکولوم طراحی گردید (۱۳).

برای محاسبه اعتبار یا روایی محتوایی پرسشنامه، فرم اولیه پرسشنامه به ۵ نفر از اعضای هیئت علمی بخش ترمیمی داده شد و از آن‌ها درخواست گردید تا پرسشنامه را با توجه به موضوع مورد مطالعه ارزشیابی کنند و در صورت نیاز، تغییراتی در آن انجام دهند و سؤالات مورد نیاز را اضافه یا سؤالات اضافی را حذف کنند. در نهایت، نظرات آن‌ها بررسی و اعمال گردید. به این ترتیب با استفاده از نظرات کارشناسی اساتید، روایی محتوایی یا Content Validity ابزار به صورت کیفی و همچنین با استفاده از شاخص‌های ICVI (مناسبت و شفافیت هر سؤال یا Item Content Validity Index) و SCVI (مناسبت و شفافیت کلی ابزار یا Scale Content Validity Index) به صورت کمی بررسی شد. لازم به ذکر است هر یک از این شاخص‌ها

از طرفی دیگر، Khami و همکاران (۱۲) (۱۳۹۶) در دانشگاه علوم پزشکی تهران، نظرات دانشجویان سال آخر دندانپزشکی درباره برنامه آموزشی دوره عمومی دندانپزشکی را در قیل از بازنگری در ۱۳۹۰ بررسی کردند. بر اساس این مطالعه، آموزش دوره دندانپزشکی عمومی از دید دانشجویان دندانپزشکی (از لحاظ محتوا و روش‌های تدریس) وضعیت مناسبی نداشته و این موضوع لزوم بازنگری برنامه آموزشی را بیش از پیش روشن می‌ساخت.

بنابراین با توجه به اهمیت رضایتمندی دانشجویان از برنامه ریزی آموزشی و نیز وجود متغیرهای مختلف مؤثر بر آن بر حسب شرایط متفاوت و فراهم کردن بستر مناسب آموزشی در دانشکده، و از آنجا که کوریکولوم دوره عمومی دندانپزشکی در سال ۱۳۹۶ بازنگری شده و با توجه به اینکه آموزش دندانپزشکی ترمیمی به طور اختصاص از ترم ۵ و هم زمان با ارائه واحد مبانی دندانپزشکی ترمیمی شروع می‌شود و هیچ تحقیقی هم درباره ارزیابی رضایتمندی دانشجویان نسبت به کوریکولوم بازنگری شده انجام نشده است، تحقیق حاضر با هدف تعیین میزان رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی سال آخر از بخش ترمیمی دانشگاه علوم پزشکی تهران نسبت به کوریکولوم آموزشی جدید در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ انجام شد.

روش بررسی

این تحقیق با استفاده از روش توصیفی- مقطعی (Cross-Sectional Descriptive) انجام شده و برای جمع آوری داده‌ها در آن هم از یک پرسشنامه پژوهشگر ساخته استفاده شد.

جامعه مورد بررسی شامل دانشجویان سال آخر رشته دندانپزشکی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران ورودی ۹۴-۱۳۹۳ بودند که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در این دانشکده مشغول تحصیل بوده و واحدهای بخش دندانپزشکی ترمیمی را با استفاده از کوریکولوم آموزشی جدید گذرانده بودند.

برای محاسبه حجم نمونه برای اهداف توصیفی مطالعه از فرمول برآورد یک میانگین استفاده شد. میزان رضایتمندی نیز در مقیاس صفر تا صد دارای انحراف معیاری به میزان ۲۵ واحد بر اساس تخمین انحراف معیار به اندازه ۱/۴ دامنه متغیر در نظر گرفته شد.

با توجه به اینکه تعداد دانشجویان سال آخر ورودی ۹۳، ۶۲ نفر بوده،

شد. عدد کاپا هرچقدر به ۱ نزدیک‌تر شود نشان دهنده توافق متناسب و مستقیم و هر چقدر به ۰-۱ نزدیک‌تر شود، نشان دهنده توافق معکوس و اندازه‌های نزدیک به صفر نیز نشان دهنده عدم توافق می‌باشد (۱۵). در این مطالعه میزان کاپای سؤالات نیز همگی در محدوده‌های بالا (نزدیک به ۱) قرار داشته و مقادیر حداقل آن برابر ۰/۶۶ بود که فقط در سؤال ۱۷، ۲۳ و ۲۵ گزارش گردید. همچنین، درباره سؤال ۳، میزان کاپای وزن داده شده برابر ۰/۵ برآورد گردید که حداقل میزان بوده است. میزان کاپای وزن داده شده درباره سؤال ۲ هم برابر ۰/۶ گزارش شد. برای محاسبه درصد توافق، سؤالاتی که مشاهده گران در دو بار پاسخ دهی در آن اتفاق نظر داشته و شبیه هم پاسخ داده بودند، مشخص شده و به کل پاسخ‌های مشاهده گر در دو بار تقسیم شده و درصد آن به دست آمد.

بعد از انجام فرآیند آزمون و باز آزمون، سؤالات با نرم افزار STATA مورد آنالیز آماری قرار گرفتند. با توجه به اینکه گزینه‌ها لیکرت ۵ حالتی بودند، از کاپای وزن داده شده برای این کار استفاده شد. برای محاسبه توافق، درصد توافق وزن داده شده و آماره کاپای وزن داده شده محاسبه و گزارش گردید. وزن محاسبه شده هم به صورت خطی محاسبه و اعمال شد.

یافته‌ها

بر اساس نتایج ارزیابی پایایی پاسخ‌های دانشجویان به سؤالات پرسشنامه تحقیق در دو بار پاسخ دهی به آن‌ها (با فاصله ۲ هفته‌ای)، در تمامی سؤالات ۵۰ گانه میزان توافق وزن داده شده از ۸۹٪ (۶۴/۰۸) بالاتر بوده و فقط در یک مورد (سؤال ۳؛ میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مبحث اصول تهیه حفرات کلاس I آمالگام بر روی دنتیک) میزان توافق وزن داده شده برابر ۷۸/۳۳٪ (۵۶/۳۹) بوده است. از طرف دیگر، میزان کاپای سؤالات نیز همگی در محدوده‌های بالا (نزدیک به ۱) قرار داشته و مقادیر حداقل آن برابر ۰/۶۶ بود که فقط در سؤالات ۱۷ (مبحث رضایتمندی از کاربردی بودن قرار دادن بین عاجی در دنتیک مربوط به واحد درسی میانی دندانپزشکی ترمیمی)، ۲۳ (مبحث رضایتمندی از کاربردی بودن ترمیم حفرات پیچیده مربوط به واحد درسی ترمیمی نظری ۱) و ۲۵ (مبحث رضایتمندی از کاربردی بودن اکلونژن در ترمیمی مربوط به واحد درسی ترمیمی نظری ۱) گزارش گردید. همچنین،

به چهار دسته قابل تقسیم است؛ نامطلوب: سؤال انتخاب شده مناسب نیست، بدین معنی که این سؤال محتوای مناسب و مرتبطی نداشته و نمی‌تواند گویای محتوای مدنظر باشد، یا شفافیت ندارد و واضح نیست که با نمره ۱ مشخص می‌گردد. تا حدودی مطلوب: سؤال مدنظر برای دستیابی به مناسبیت (یا شفافیت) مطلوب نیازمند تغییرات اساسی است که با نمره ۲ مشخص می‌شود. مطلوب: سؤال انتخاب شده در صورت اعمال تغییرات جزئی می‌تواند محتوای مرتبطی (یا شفافیت) داشته باشد که با نمره ۳ مشخص می‌شود. کاملاً مطلوب: سؤال انتخاب شده با محتوای مدنظر کاملاً مرتبط بوده و کاملاً گویای محتوای مورد نظر است یا کاملاً واضح و شفاف است که با نمره ۴ مشخص می‌گردد (۱۴). پس از اطمینان از مطلوب بودن روایی محتوایی ابزار، در ارزشیابی اولیه برای بررسی پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آزمون-بازآزمون، به دلیل شیوع ویروس کرونا و محدودیت‌های اعمال شده، پرسشنامه‌ای مجازی در سایت پرس لاین که یک سایت طراحی پرسشنامه آنلاین است طراحی شد و پرسشنامه به صورت یک لینک به ۳۰ نفر از افراد pilot اصلی (همان دانشجویان سال آخر که در حجم نمونه نهایی هم شرکت داشتند)، اختصاص داده شد تا با توجه به دانش و توانایی شان در ترمی که واحد درسی را گذرانده‌اند، پاسخ دهند. به جهت اینکه این افراد دو هفته دیگر نیز میبایست به همین سؤالات در همین فضا پاسخ می‌دادند، در ابتدا به هر کدام کد معرفی اختصاص داده شد و در نهایت گزارش پاسخ‌هایشان در سایت پرس لاین نمایش داده و با هم مقایسه شد. ارزشیابی نهایی پاسخگویی شرکت کنندگان به پرسشنامه به صورت حضوری در سالن آمفی تئاتر دانشکده دندان پزشکی دانشگاه تهران برگزار شد.

داده‌های تحقیق با نرم افزار SPSS25 تجزیه و تحلیل شد. فراوانی و درصد پاسخ‌های دانشجویان به سؤالات پرسشنامه طبق یک معیار پنج قسمتی (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) محاسبه و گزارش شد. همچنین، در یک تقسیم بندی دیگر، پاسخ‌های خیلی کم، کم و متوسط در گروه غیر قابل قبول و پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد در گروه قابل قبول قرار گرفته و گزارش آن‌ها ارائه شد (برای سؤالات مرتبط با واحدهای مختلف ترمیمی).

برای محاسبه پایایی پاسخ‌های دانشجویان به سؤالات پرسشنامه از روش آزمون-بازآزمون و معیار درصد توافق و آماره کاپا (۱ تا ۱-) استفاده

بیشترین پاسخ‌های رضایتمندی کم هم به سؤالات ۳۵ مربوط به واحد ترمیمی نظری ۲ با ۱۲/۵٪ و ۱۶ مربوط به واحد مبانی دندانپزشکی ترمیمی با ۱۳/۸۹٪ داده شده بود.

بر اساس نتایج میزان رضایتمندی دانشجویان از کاربردی بودن مباحث مختلف دندانپزشکی ترمیمی، غالباً قابل قبول ارزشیابی شده بود. با این حال، درباره سؤال ۱۸ (مربوط به واحد مبانی دندانپزشکی ترمیمی)، ۵۰/۰٪ دانشجویان کاربردی بودن مبحث دندانپزشکی چهار دستی و معاینه دانشجویان از یکدیگر را غیر قابل قبول دانسته، درباره سؤال ۲۱ (مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۱) ۵۲/۷۸٪ دانشجویان کاربردی بودن مبحث کاربرد ترمیم‌های هم رنگ دندان را غیر قابل قبول دانسته، درباره سؤال ۳۵ (مربوط به واحد ترمیمی نظری ۲) ۵۲/۷۸٪ کاربردی بودن مبحث کاربرد اینله و آنله را غیر قابل قبول دانسته، درباره سؤال ۲۲ (مربوط به واحد ترمیمی نظری ۱) ۵۱/۳۹٪ کاربردی بودن مبحث اصول تهیه و ترمیم حفرات کلاس II هم‌رنگ دندان را غیر قابل قبول دانسته و درباره سؤال ۳۱ (مربوط به واحد ترمیمی نظری ۲) ۵۰/۰٪ کاربردی بودن مبحث درمان‌های غیر تهاجمی ضایعات پوسیدگی (CAMBRA, JCDAS و کاربرد مواد مینرالیزه کننده) را غیر قابل قبول دانسته بودند.

در مجموع باتوجه به جدول ذیل، بیشترین رضایتمندی از واحدهای دندانپزشکی ترمیمی عملی ۳ (میانگین ۷۱/۷) و کمترین رضایتمندی هم از واحدهای درس دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲ (میانگین ۶۲/۶۳) دیده شد. در این جدول، صدک‌های (Percentiles) ۲۵، ۵۰ و ۷۵ رضایتمندی درباره واحدهای مختلف نیز ارائه شده است.

درباره سؤال ۳، میزان کاپای وزن داده شده برابر ۰/۵ برآورد گردید که حداقل میزان بوده است. میزان کاپای وزن داده شده درباره سؤال ۲ هم برابر ۰/۶ گزارش شد. میزان P-value (یا خطای نوع اول) در تمامی سؤالات $< 0/001$ گزارش گردید. بر این اساس، سؤالات پرسشنامه از پایایی (ثبات) کافی برخوردار بوده و سؤالات به صورت شانسی جواب داده نشده بودند.

بر اساس نتایج میزان رضایتمندی دانشجویان از کاربردی بودن مباحث مختلف دندانپزشکی ترمیمی در کوریکولوم جدید، رضایتمندی بالایی از این مباحث گزارش شد، طوری که پاسخ‌های رضایتمندی خیلی کم فقط در تعداد محدودی از سؤالات به ثبت رسید (سؤال ۳۵ مبحث میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مطلب کاربرد اینله و آنله مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲ با ۲/۷۸٪ سؤال ۳۷ مبحث میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مطلب ضایعات سرویکالی دندان مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲ با ۱/۳۹٪، سؤال ۳۸ مبحث میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مطلب رابطه دندانپزشکی ترمیمی، پرپودنتیکس، ارتودنتیکس و موارد ارجاع مربوط به واحد دندانپزشکی نظری ۲ با ۱/۳۹٪ و سؤالات ۳۲ و ۳۳ مباحث میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مطالب ونیر و اصول زیبایی در دندانپزشکی ترمیمی مربوط به واحد ترمیمی نظری ۲، سؤالات ۱۶، ۱۷ و ۱۸ مباحث میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مطالب کاربرد بیس و لاینر روی دنتیک، کاربرد پین عاجی در دنتیک و دندانپزشکی چهار دستی و معاینه دانشجویان از یکدیگر مربوط به واحد مبانی دندانپزشکی ترمیمی، هر یک با ۲/۷۸٪). در سایر موارد، رضایتمندی خیلی کم گزارش نشد.

شاخص‌های پراکندگی مرکزی امتیازات رضایتمندی دانشجویان از واحدهای ارائه شده در دندانپزشکی ترمیمی به تفکیک نوع واحدها، دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸

واحد	میانگین	انحراف معیار	میانگین	صدک ۲۵	صدک ۵۰	صدک ۷۵	حداقل	حداکثر
مبانی دندانپزشکی ترمیمی	۶۷/۷۴	۱۲/۰۷	۶۶/۴۵	۵۹/۲۱	۷۵/۰	۷۵/۰	۴۳/۴۲	۱۰۰/۰
دندانپزشکی ترمیمی نظری ۱	۶۳/۲۴	۱۱/۹	۶۵/۶۳	۵۳/۱۳	۷۱/۸۸	۷۱/۸۸	۳۷/۵	۱۰۰/۰
دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲	۶۲/۶۳	۱۴/۰۵	۶۴/۷۷	۵۴/۵۵	۷۲/۷۳	۷۲/۷۳	۲۷/۲۷	۹۷/۷۳
دندانپزشکی ترمیمی عملی ۱	۶۶/۳۲	۱۲/۱۳	۶۷/۸۶	۵۷/۱۴	۷۵/۰	۷۵/۰	۴۲/۸۶	۹۶/۴۳
دندانپزشکی ترمیمی عملی ۲	۶۶/۶۷	۱۸/۷۶	۷۵/۰	۵۰/۰	۷۵/۰	۷۵/۰	۲۵/۰	۱۰۰/۰
دندانپزشکی ترمیمی عملی ۳	۷۱/۷۰	۱۹/۴۵	۷۵/۰	۵۹/۲۵	۹۳/۷۵	۹۳/۷۵	۳۷/۵	۱۰۰/۰

بحث و نتیجه گیری

دانشگاه همواره در پی تامین نیازها و انتظارات دانشجویان و بهبود یادگیری و بهینه سازی آموزش و رضایتمندی بوده و کسب رضایت دانشجویان از عوامل رشد و ارتقای مراکز آموزشی است (۱۶). به دلیل نقش قابل توجه دانشجویان، توجه به دیدگاهها و انتظارات آنها و نیز ارائه بازخورد مناسب به آنان می‌تواند به عنوان یک ابزار قابل قبول برای ارزیابی کیفیت مراکز آموزشی مورد استفاده قرار گیرد (۱۷).

بعد از گذشت چندین دهه از پیشرفت‌های عظیم در پزشکی و با توجه به اهمیت روش‌های آموزش پزشکی در اجتماع، سیاست‌گذاران نظام بهداشتی و آموزشی کشور به این نتیجه رسیده‌اند که باید در دوره‌های زمانی مشخص، تغییراتی در اصول آموزش پزشکی و دندانپزشکی و کوریکولوم‌های آنها انجام دهند تا طبق آن، سیستم آموزش بتواند خود را با نیازهای روزمره تطبیق داده و دانشجویان پس از طی این دوره‌ها قادر به ارائه مطلوب مهارت‌های نظری و عملی به بیماران خود باشند. اولین بازنگری در کوریکولوم آموزشی دندانپزشکی در سال ۱۳۵۸ و هم زمان با پیروزی انقلاب اسلامی و تغییرات اساسی که در معیارها و ارزش‌های فرهنگی اجتماع روی داد، انجام شده و آخرین آن هم در سال ۹۵-۱۳۹۴ در کوریکولوم دندانپزشکی انجام شد که اجرای آن هم در سال تحصیلی ۱۳۹۶ آغاز شد. رویکرد دانشجو محوری با موضوع رضایتمندی آنان می‌تواند اطلاعات با ارزشی در اختیار برنامه ریزان جهت ارتقای کیفیت خدمات آموزشی قرار دهد. در این تحقیق، میزان رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی سال آخر از بخش ترمیمی دانشگاه علوم پزشکی تهران نسبت به کوریکولوم آموزشی جدید در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بررسی شد.

در تحقیق حاضر، رضایتمندی دانشجویان از اغلب واحدهای درسی دندانپزشکی ترمیمی ارائه شده در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در کوریکولوم جدید متوسط و زیاد بوده و در اغلب سؤالات، کاربردی بودن مباحث مختلف دندانپزشکی ترمیمی توسط دانشجویان قابل قبول ارزشیابی شده بود که نشان می‌دهد کوریکولوم جدید از نظر دانشجویان مناسب و قابل قبول می‌باشد.

بیشتر بودن رضایتمندی دانشجویان از واحدهای دندانپزشکی ترمیمی عملی ۳ در مقایسه با واحد دندانپزشکی ترمیمی عملی ۲ می‌تواند به این علت باشد که با گذراندن واحدها و دیدن بیماران بیشتر و کسب

مهارت، رضایتمندی آنها افزایش پیدا کرده است. همچنین، گستردگی درمان‌هایی که توسط دانشجویان در واحد عملی ۳ قابل انجام هستند، سبب افزایش میزان رضایتمندی آنها شده است. به عبارت دیگر، دانشجویان در واحد دندانپزشکی ترمیمی عملی ۳ تقریباً می‌توانند همه درمان‌ها را انجام بدهند که این موضوع در ارتقای میزان رضایتمندی آنها تأثیر گذار است.

کمترین میزان رضایتمندی هم درباره گزینه‌های کاربردی بودن مبحث کاربرد ترمیم‌های هم رنگ دندان مربوط به دندانپزشکی ترمیمی نظری ۱، کاربرد اینله و آنله مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲، اصول تهیه و ترمیم حفرات کلاس II هم رنگ دندان مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۱ و مبحث درمان‌های غیر تهاجمی ضایعات پوسیدگی (CAMBRA, ICDAS) و کاربرد مواد مینرالیزه کننده) مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲ و نیز مبحث دندانپزشکی چهار دستی و معاینه دانشجویان از یکدیگر مربوط به درس مبانی دندانپزشکی ترمیمی به ثبت رسید. به نظر می‌رسد دانشجویان از زمان اختصاص یافته برای این مباحث در واحدهای نظری ۱ و ۲ در کوریکولوم جدید ناراضی بوده و به عنوان مثال شاید آنان تمایل داشته باشند بیشتر درباره ترمیم‌های هم رنگ دندان نظیر لمینیت آموزش ببینند که این موضوع به این صورت خود را نشان داده است. حال آن که آنان از واحدهای عملی رضایت بیشتری داشته‌اند، چرا که آنان این فرصت را داشتند که به صورت عملی آموزش‌هایی درباره این مباحث دریافت کنند. باید توجه داشت نحوه تقسیم بندی پاسخ‌ها هم در نتایج تأثیر گذار هستند، طوری که مجموع پاسخ‌های رضایتمندی زیاد و رضایتمندی خیلی زیاد قابل قبول در نظر گرفته شده و مجموع پاسخ‌های رضایتمندی خیلی کم، کم و متوسط به عنوان معیار غیر قابل قبول تقسیم بندی گردید. هم زمان، بیشترین رضایتمندی از واحدهای دندانپزشکی ترمیمی عملی ۳ و کمترین رضایتمندی از واحدهای درس ترمیمی نظری ۲ دیده شد. درباره مبحث دندانپزشکی چهار دستی (مربوط به واحد مبانی دندانپزشکی ترمیمی) و رضایت کمتر دانشجویان، باید توجه داشت دانشجویان تا این زمان در پشت یونیت قرار نگرفته و مشخصاً دیدی درباره داشتن دستیار نخواهد داشت. درباره اصول زیبایی (مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲) و ونیرهای غیر مستقیم (مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲) هم از آن جا که این مباحث در

لایزر هم از آن جا که این موضوع در دوره پره کلینیک آموزش داده می‌شود، زمانی که دانشجویان هیچ دیدی درباره پالپ نداشته و آموزش‌های اندودنتیک را دریافت نکرده‌اند، شاید کمتر بودن میزان رضایتمندی قابل توجه باشد. در این تحقیق، ۴۴/۴۴٪ دانشجویان رضایتمندی قابل قبولی درباره این مبحث نداشتند. البته باید توجه داشت فقط طریقه کاربرد بیس و لایزر در دوره پره کلینیک آموزش داده می‌شود. درباره مبحث اکلوزن در درس نظری ۱ هم باید توجه داشت اگرچه موضوع اکلوزن از موضوعات ابتدایی و مهم به شمار می‌رود، ولی به نظر می‌رسد یک دانشجوی ترم ۶ به دلیل تجربه بالینی ناکافی و عدم آگاهی نسبت به این مسأله، درک کافی از اهمیت آن نخواهد داشت.

درباره مباحث ضایعات سرویکالی دندان و ارتباط ترمیمی، پرپودنتیکس و ارتودنتیکس، ۴۴/۴۴٪ دانشجویان مورد بررسی در تحقیق رضایتمندی قابل قبولی نداشتند. باید توجه داشت واحد درسی ترمیمی نظری ۲ در ترم ۷ برای دانشجویان ارائه می‌شود، لذا به دلیل عدم داشتن تجربه بالینی کافی، شاید دیدگاه مشخصی درباره ضایعات سرویکالی دندان نداشته و این احتمالاً باعث کاهش میزان رضایتمندی آن‌ها شده است. همچنین، ارتباط دندانپزشکی ترمیمی، پریو و ارتو به نظر می‌رسد بسیار زود هنگام برای دانشجویان مطرح شده است. از این رو، به دلیل مطرح شدن این مبحث در این زمان، دانشجویان دید خاصی درباره این مباحث نداشته و به نظرشان این مباحث چندان کاربردی نخواهند بود. هم زمان، مقررگردیده این واحد در ترم‌های بالاتر ارائه گردد تا دانشجویان با دید وسیع‌تری مبحث را آموزش ببینند.

درباره میزان رضایتمندی از کاربردی بودن مبحث اصول تهیه و ترمیم حفرات کلاس II هم رنگ دندان، درمان‌های غیرتهاجمی ضایعات پوسیدگی و مبحث کاربرد ترمیم‌های هم رنگ دندان یک اختلاف اندک (در حدود ۲ درصدی) بین میزان قابل قبول و غیر قابل قبول رضایتمندی دیده شد. البته درباره این مباحث، اغلب دانشجویان رضایتمندی متوسطی اعلام کردند که دیدگاه مثبتی بوده و فقط بر اساس معیار تقسیم بندی تحقیق در گروه غیر قابل قبول قرار گرفته‌اند. درباره ضایعات پوسیدگی (ICDAS) هم موضوع نسبتاً جدید بوده و طبعاً دانشجویان آشنایی اندکی با آن داشته‌اند.

مطالعه Najafi و همکاران (۱۳) (۲۰۱۴) هم دیدگاه دانشجویان ترم‌های ۵ تا ۱۲ دانشکده دندانپزشکی شهید بهشتی درباره آموزش

سرفصل‌های واحد عملی ۳ دیده نشده و دانشجو فقط به صورت تئوری آموزش‌های مرتبط را دریافت می‌کند، به نظر می‌رسد این موضوع در رضایتمندی آن‌ها تأثیرگذار باشد. ذکر این نکته هم ضروری است که در درس ۱۶ جلسه ای واحد عملی ۳ که دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آن را از ۱ واحد به ۲ واحد تبدیل کرده است، دانشجو این امکان را پیدا کرده تا فرصت بیشتری برای انجام کار داشته باشد که خود یک نکته قوت به شمار می‌رود، هر چند مباحث این واحد خیلی گسترده می‌باشد.

درباره مبحث اینله و انله (مربوط به واحد دندانپزشکی ترمیمی نظری ۲) باید توجه داشت طبق کوریکولوم آموزشی این مبحث در واحد عملی ۳ گنجانده نشده و لذا، بخش ترمیمی آموزش عملی درباره این موضوع در اختیار دانشجویان قرار نداده و این مبحث فقط به صورت تئوری ارائه می‌شود. با توجه به این موضوع، کمتر بودن رضایتمندی دانشجویان راجع به این مبحث شاید منطقی بوده باشد. البته باید توجه داشت میزان رضایتمندی متوسط با درصد قابل توجهی برای اکثر مباحث بیان گردید که با وجود قرار گرفتن در گروه رضایتمندی غیر قابل قبول، خود علامت و نشانه مثبتی درباره این مباحث می‌باشد. همچنین، به دلیل این که دانشجویان در واحد نظری ۲ فقط مطالب تئوری را آموزش می‌بینند و اینکه فکر می‌کنند زمان اختصاص یافته برای مطالب به این گستردگی کافی نیست، از مباحث آن رضایت کافی نداشته‌اند.

طبق نتایج تحقیق حاضر و درباره میزان رضایتمندی از مبحث اصول تهیه حفرات کلاس I آمالگام بر روی دنتیک، حداقل میزان بوده است. در پره کلینیک، چندین نوع حفره کلاس I آموزش داده می‌شود از جمله پرمولر اول فک پایین که تراش حفره کلاس I در آن دشوار بوده و نیز دندان مولر اول فک بالا که سختی‌های خاص خود را در تراش دارد. به دلیل این که سؤال اخیر یک سؤال کلی بوده است، برای همین دانشجویان ممکن است در لحظه پاسخ دهی به سؤالات کاملاً متوجه موضوع نشده و تشخیص ندهند که کدام حفره کلاس I منظور سؤال بوده است. درباره کاربردی بودن مباحث قرار دادن پین عاجی در دنتیک، ترمیم حفرات پیچیده در دندان‌های آسیب دیده با آمالگام و مبحث کاربردی بودن اکلوزن در درس نظری ۱ میزان رضایتمندی کمتر گزارش گردید. درباره پین عاجی، امروزه کاربرد آن در کلینیک با توجه به معرفی ترمیم‌های هم رنگ دندان کمتر هم شده است. درباره مبحث بیس و

که این خود نکته مثبتی می‌باشد. در مطالعه Mira و همکاران (۲۰) (۱۹۹۱) بر روی فارغ التحصیلان دانشگاه سلطان عبدالعزیز عربستان سعودی نقش مهم آموزش در بخش‌های کلینیکی مورد تأکید قرار گرفت. بر این اساس، بخش‌های بالینی و واحدهای عملی یکی از بخش‌های مهم و اساسی آموزش دروس دندانپزشکی بوده و در بخش ترمیمی هم، به دلیل این که واحدهای مرتبط با آن اهمیت و کاربردهای زیادی برای ارائه درمان‌های مورد نیاز به بیماران دارند، اهمیت این موضوع دو چندان می‌باشد. در این زمینه، کمترین میزان رضایتمندی درباره مواردی چون کاربرد ترمیم‌های هم رنگ دندان، کاربردهای اینله و آنله و نیز مباحث اصول تهیه و ترمیم حفرات کلاس II هم رنگ دندان در تحقیق حاضر به ثبت رسید که نشان می‌دهد دانشجویان اهمیت زیادی به موارد آموزش‌های کاربردی و بالینی قائل هستند. با توجه به این که در نظام دانشگاهی، برنامه‌ها و فرآیندهای آموزشی در تعامل مستقیم با دانشجویان قرار دارد، مدیریت سیستم آموزشی دانشگاه از مدیریت‌های مهم محسوب می‌گردد. رضایت دانشجویان از سیستم آموزشی به طور کل می‌تواند تأثیر زیادی در ایجاد یک نگرش مثبت نسبت به مدیریت دانشگاه داشته باشد. در تحقیق حاضر، میزان رضایتمندی از واحدهای نظری و عملی ترمیمی در اغلب موارد در حد قابل قبول (مجموع پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد) بوده است. مقطع تحصیلی و مدت زمان حضور دانشجو در دانشگاه بر میزان رضایتمندی او از برنامه و از فرآیندهای آموزشی تأثیرگذار بوده و برنامه ریزان آموزشی باید به این نکات توجه داشته باشند (۲۱).

در مجموع و بر اساس نتایج تحقیق حاضر می‌توان گفت میزان رضایتمندی دانشجویان سال آخر دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از مباحث مطرح در واحدهای نظری و عملی دندانپزشکی ترمیمی در کوریکولوم جدید قابل قبول بوده و واحدهای ارائه شده بر اساس سرفصل‌های وزارت بهداشت در بازنگری جدید توانسته در راستای کسب رضایت دانشجویان تا حد قابل قبولی موفق عمل نماید. هم زمان، می‌توان با تغییرات اندکی کاستی‌های موجود را برطرف کرده و این موفقیت را ارتقا بخشید، چرا که در برخی موارد، نقدهایی درباره کاربردی بودن برخی مباحث مطرح شده بود. لذا، انجام برخی اصلاحات در آموزش واحدهایی که رضایتمندی کمتری به خود اختصاص داده بود، با لحاظ کلیه جوانب امر ضروری است. پیشنهاد می‌شود مطالعات بیشتری

دریافت شده دندانپزشکی ترمیمی را بررسی کردند و نشان دادند بخش ترمیمی دانشکده توانایی‌های خاص خود برای ارائه ی واحدهای مربوطه را داشته و رضایت دانشجویان را در حالت کلی جلب کرده است. این تحقیق، همانند تحقیق حاضر به صورت اختصاصی در بخش ترمیمی انجام شده و میزان رضایتمندی دانشجویان از واحدهای درسی ترمیمی مورد سؤال بود که از این جهت با تحقیق حاضر مشابهت دارد. همچنین، یافته‌های دو تحقیق در راستای یکدیگر می‌باشند. تفاوت دو تحقیق در این است که تحقیق اخیر قبل از بازنگری کوریکولوم و تحقیق حاضر در بعد از آن انجام شده است.

Alavi و Haghani (۱۸) (۲۰۱۱) میزان رضایتمندی دانشجویان دندانپزشکی از وضعیت آموزش بالینی در دانشکده دندانپزشکی شهید صدوقی یزد را بررسی و میانگین رضایتمندی دانشجویان از کارایی آموزش بالینی دانشکده را برابر ۹۶٪ اعلام کردند. این مشاهدات با نتایج تحقیق حاضر تا حدودی همخوانی دارد، هر چند میزان رضایتمندی در تحقیق Alavi و Haghani (۱۸) بیشتر از نتایج تحقیق حاضر می‌باشد. از سوی دیگر، Ansari Moghadam و همکاران (۱۹) (۱۳۹۶) دیدگاه‌های دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان درباره میزان دستیابی به اهداف یادگیری دروس نظری و عملی پرپروتیکس و ترمیمی را بررسی کرده و نشان دادند توانمندی دانشجویان در دستیابی به اهداف آموزشی مدنظر در این دروس مطلوب نبوده است در این تحقیق، میانگین نمرات توانمندی دانشجویان از دیدگاه خودشان برای دستیابی به اهداف درس ترمیمی، ۱۷٪ عالی، ۳۹٪ خوب، ۳۴٪ متوسط و ۱۰٪ ضعیف بوده است. نتایج تحقیق اخیر با یافته‌های تحقیق حاضر همخوانی ندارد. محققان دلایل مرتبط با این عدم مطلوب بودن را شامل عدم همکاری و انگیزه کافی تمام دانشجویان در یادگیری کامل آن‌ها یا کمبود وقت اساتید در بخش عملی، افزایش تعداد دانشجویان در بخش‌ها در قبال تعداد کم هیئت علمی یا توقع کم دانشجویان از خود در دوره عمومی اعلام کردند.

به نظر می‌رسد شرایط اختصاصی هر یک از دانشکده‌های مورد بررسی و خصوصیات و برداشت‌های متفاوت دانشجویان یکی از دلایل مرتبط با تفاوت در نتایج تحقیقات متفاوت باشد. البته در یک دیدگاه دیگر می‌توان گفت در دانشکده دندانپزشکی زاهدان، ۵۶٪ توانمندی خود را در واحدهای عملی و نظری ترمیمی عالی یا خوب ارزیابی کرده بودند

پرسشنامه‌ای ممکن است شرکت کنندگان تمایل چندانی برای پاسخ‌گویی صحیح به سؤالات نداشته، تعداد نمونه‌های کافی برای بررسی وجود نداشته و یا اینکه شرکت کنندگان راضی نشوند که با صداقت کامل به سؤالات پاسخ دهند.

تشکر و قدردانی

مقاله مذکور بر گرفته از پایان نامه دوره دکتری دندانپزشکی عمومی به شماره ۶۲۴۵ در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ می‌باشد. این مطالعه در مرکز تحقیقات معاونت پژوهشی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام گرفته است که در اینجا مراتب تقدیر و تشکر خود را برای همکاری این مرکز اعلام می‌داریم.

References

- 1- Zakerjafari H, Hamkar B, Mirfarhadi N. The interval of educational services quality: Distance of current and desirable situation from viewpoints of dentistry students of Guilan University of medical sciences of medical sciences in 2014. *Res Med Educ*. 2015;7(3):64-70.
- 2- Azizi F. The necessity of change in the education of the general medicine subject. *J Shahid Beheshti Univ Med Sci* 2003;27(1):1-2.
- 3- Ahangari Z RM, Sohrabi Z, Kharrazifard M. Assessment of dental education curriculum by the attitudes of dental graduates in the 5 past years from dental school after working in the dental services. *Shahid Beheshti Univ Dent J*. 2010;28(2):80-7.
- 4- Tennant M, Scriva J. Clinical assessment in dental education: a new method. *Australian Dent J*. 2000;45(2):125-30.
- 5- Phillips RL, Green LA. Does career dissatisfaction affect the ability of family physicians to deliver high-quality patient care? *J Fam Pract*. 2002;51(3):223-8.
- 6- Behnampour N. A survey on paramedical and health students' satisfaction with their discipline and some of the related factors. *Iranian J Med Educ*. 2012, 12(8):616-8.
- 7- Hessari H, Vehkalahti MM, Eghbal MJ, Samadzadeh H, Murtooma HT. Oral health and treatment needs among 18-year-old Iranians. *Medical Principles and Practice*. 2008;17(4):302-7.
- 8- Pakshir HR. Oral health in Iran. *Int Dent J*. 2004;54:367-72.
- 9- Taylor CL, Grey N, Satterthwaite JD. Assessing the Clinical Skills of Dental Students: A Review of the Literature. *J Educ and Learning*. 2013;2(1):20-31.
- 10- Henzi D, Davis E, Jasinevicius R, Hendricson W, Cintron L, Isaacs M. Appraisal of the dental school learning environment: the students' view. *J Dent Educ*. 2005;69(10):1137-47.
- 11- Tabari M, Nourali Z, Khafri S, Gharekhani S, Jahanian I. Evaluation of educational programs of pediatrics, orthodontics and restorative departments of babol dental school from the perspective of the students based on the CIPP model. *Caspian J*

در این زمینه در میان دانشجویان سایر دانشکده‌های دندانپزشکی سطح کشور جهت تعیین رضایتمندی آن‌ها از سایر واحدهای درسی انجام شود تا بتوان به نحو بهتری در جهت بهبود رضایتمندی دانشجویان و ارتقای عملکرد آنان و نیز دانشکده‌ها گام بزرگی برداشت.

محدودیت‌ها

مشکلات مرتبط با دستیابی به دانشجویان سال آخر دندانپزشکی که واحدهای ترمیمی را بر اساس کوریکولوم جدید سپری کرده باشند.

محدود بودن نتایج به یک دانشکده

محدودیت‌های مرتبط با استفاده از پرسشنامه، چرا که در تحقیقات

Dent Res. 2016;5(2):8-16.

12- Khami MR, Keshavarz H, Razzaghi S. Evaluation of last-year dental students' opinions about undergraduate curriculum: before the revision (2010-11). *Dent J Med Tehran Univ Med Sci*. 2017;30(1):40-7.

13- Najafi A, Jaberi AZ, Naseri M. Dental Students' perceptions On Restorative Dentistry Education In Shahid Beheshti Dental School. *J Dent Sch*. 2014;32(3):159-66.

14- Grant JS, Davis LL. Selection and use of content experts for instrument development. *Res Nurs Health*. 1997;20(3):269-74.

15- Osivand S, Pakmehr A, Chehrea A, Davoudi F, Rezapour A, Shulami L. The pinciples of questionnaire designing in medical sciences' studies. 2nd ed. Tehran: Noore Danesh; 2010.

16- Baykal U, Sokmen S, Korkmaz S, Akgun E. Determining student satisfaction in a nursing college. *Nurse Educ Today*. 2005;25(4):255-62.

17- El Ansari W, Oskrochi R. What matters most? Predictors of student satisfaction in public health educational courses. *Public health*. 2006;120(5):462-73.

18- Haghani F, Alavi M. An Introduction to some new approaches in clinical education. *Iranian J Med Educ*. 2011;10(5):801-6.

19- Ansari Moghadam S, Shokoohinia R, Hosseini Tabatabaei S, Risbaf Fakour S, Ansari Moghaddam A, Naebi M. Evaluation of the Achievement of Educational Objectives in Restorative Dentistry and Periodontics Departments in Zahedan Faculty of Dentistry during 2014-2015. *J Mashhad Dent Sch*. 2017;41(2):91-106.

20- Mira S, Fatani H, Abduljabbar H, Scott C, Strand D. Current practice patterns and training status of selected graduates at the King Abdulaziz University College of Medicine, Saudi Arabia. *Med Educ*. 1991;25(1):3-12.

21- Torkzadeh J, Abbaszadegan M. Training needs assessment in organizations. 1st ed. Tehran: Publishing Co; 2000.